

בספר שמואל נכתב (שמואל א, כ'ה): "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל... וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּבֵיתוֹ בְּרָמָה". כבר לפני דורות רבים זוהתה העיר רמה עם אתר הקבר הנוכחי, בפסגת הר צפונית לשכונת רמות שבירושלים. המקום הוכרז כגן לאומי, וסביב מבנה הקבר ניתן למצוא עתיקות מתקופות שונות. במתחם גם מעיין, פינות צל ושולחנות פיקניק.

כמו שרה, רבקה ורחל, אימהות האומה, הייתה גם חנה – אמו של שמואל – עקרה. על-פי המתואר בספר שמואל, עלתה חנה למשכן בעיר שילה והתפללה לפרי בטן. היא אף הוסיפה ונדרה כי את הבן הראשון שיוולד לה היא תגדל כנזיר מרחם ("ומורא לא יעלה על ראשו") ותקדיש אותו לה. לימים נולד שמואל, וחנה הפקידה אותו בידיו של עלי הכהן.

שמואל גדל וראה מקרוב את השחיתות שפשטה בכהני המשכן, ובראשם שני בני עלי

שמואל הנביא הוא בנם של חנה ואלקנה.

אחרון המנהיגים בתקופת השופטים, מייסד שושלת המלוכה בישראל.

שמואל הוקדש לה' על ידי אמו עוד בטרם נולד, וגדל במשכן שילה אצל עלי הכהן. בגיל צעיר זכה להתגלות אלוקית. שפט והנהיג את ישראל במשך למעלה מעשרים שנה, ולאחר מכן משח שני מלכים: את שאול בן קיש, המלך הראשון בישראל ואת דוד המלך בן-ישי יורשו.

מוצאו של שמואל ממשפחת לויים שהתגוררה בהר אפרים. את ביתו שלו קבע בעיר רמה, ממנה יצא אל אזורי אפרים, בנימין ויהודה. כינויו "הרואה" בא לו עקב השימוש בראייתו הנבואית לייעוץ ולסיוע לגדולים ולקטנים כאחד. שמואל נחשב לשופט האחרון. מנהיגותו הפכה לסמל של יושרה, ובערוב ימיו העידו בני ישראל כי מעולם לא טעה ולא היטה את משפטם.

קבר שמואל הנביא

"מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֻהֲנָיו, וְשְׁמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ"

תהילים צט:

תהילים פרק צט

ה' מֶלֶךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֵשֶׁב כְּרוּבִים תִּנּוּט הָאָרֶץ:
ה' בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וָרֶם הוּא עַל-כָּל-הָעַמִּים: יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קְדוֹשׁ הוּא: וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אֶהָב אֶתְּהָ כּוֹנֵנֶת מִיִּשְׂרָאֵל מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בִּיעֲקֹב אֶתְּהָ עֲשִׂיתָ: רוּמְמוֹ ה' אֱלֹקֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוֹו לַהֲדָם רִגְלָיו קְדוֹשׁ הוּא: מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֻהֲנָיו וְשְׁמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ קִרְאִים אֵל ה' וְהוּא יַעֲנֵם: בְּעַמּוּד עָנָן יִדְבֹר אֲלֵיהֶם שְׁמָרוּ עֲדֹתָיו וְחֹק נִתַּן-לָמוֹ: ה' אֱלֹקֵינוּ אֶתְּהָ עֲנִיתָם אֵל נִשְׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנָקָם עַל-עֲלִילוֹתָם: רוּמְמוֹ ה' אֱלֹקֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוֹו לָהֶר קְדָשׁוֹ כִּי-קְדוֹשׁ ה' אֱלֹהֵינוּ:

המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים
THE HOLY SITES AUTHORITY

www.holy.org.il

עיצוב: סטודיו בן נסר

– חפני ופנחס – שעשו במשכן כבשלהם, ניצלו את מעמדם לתועלתם ולהנאתם האישית, והתעלמו מאזהרות הנביא ומגערות אביהם. ואכן לא ארכו הימים ונבואתו של שמואל התקיימה: הפלישתים יצאו למלחמה בישראל ולקחו את ארון האלקים בשבי; בניו של עלי נפטרו בקרבות, והוא עצמו נפטר מיד אחר כך עם קבלת הבשורות המרות; משכן שילה נחרב, וכהני בית עלי פסקו מלהנהיג את ישראל.

שמואל נהיה למנהיג העם. הוא פעל למיגור העבודה הזרה בישראל, כינס את העם לתפילה ועורר אותם לחזרה בתשובה. והנהיג את ישראל למלחמה נגד הפלישתים, והשיב להם את עצמאותם לאחר שעבוד של עשרים שנה. בכל אותן שנים נדד שמואל בין אזורים שונים –

בית-אל, וְהַגִּלְגָּל וְהַמְצָפָה – ושפט את ישראל בכל עניין ומחלוקת שהובאו לפתחו. כשופט נהג שמואל ביושר ובניקיון כפיים. כאשר הוא שואל את בני ישראל "את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי ואת מי עשקתי", עונים לו העם מיד "לא עשקתנו ולא רצותנו ולא לקחת מיד איש מאומה".

לבקשת בני ישראל, ממנה שמואל את שאול בן קיש – איש שבט בנימין – למלך הראשון בישראל. שמואל תמך בשאול וליווה אותו בשלבי התבססות שלטונו, אולם שאול לא שמע להנחיותיו של שמואל בשתי מלחמות שונות – בפלישתים ובעמלק, ולכן ציווה ה' את שמואל לבחור במלך אחר. שמואל נענה ומשח בבית לחם את דוד – צעיר בניו של ישי.

מנהג קדום הוא לעלות לשם בכ"ח ובכ"ט באייר, ללמוד (בעיקר בחכמת הקבלה) ולהרבות בתפילה. מדי שנה מתקיים טקס הדלקה באתר בתאריך זה.

כמו כן יש הנוהגים לקיים את החלאקה – התספורת הראשונה לבני השלוש – בציון קבר שמואל הנביא.

שמואל נולד לאחר שנים של עקרות, ולכן נחשב קברו למקום המסוגל לפקידת עקרות. בשל היותו נביא ושופט, כמו"כ יש הנוהגים להתפלל במקום להצלחת ילדיהם בלימודים ובהליכה בדרך הישר והטוב. שמואל התפרסם בכך שלא החזיק אצלו שום רכוש וממון שאינם שלו אלא החזירם מיד לבעליהם, לכן ישנה סגולה והקפדה יתרה לתת צדקה בעת העלייה לקברו.

תפילת חנה

וַתִּתְּפֹלֶל חָנָה וַתֹּאמֶר עֲלֵץ לִבִּי בָהּ, רָמָה קֶרְנִי בָהּ, רָחַב פִּי עַל אוֹיְבֵי – כִּי שָׁמַחְתִּי בִישׁוּעָתְךָ. אֵין קְדוֹשׁ כֹּה – כִּי אֵין בְּלִתְךָ, וְאֵין צוּר כְּאַלְהֵינוּ. אֵל תִּרְבוּ תִדְבְּרוּ גְבוּהָ גְבוּהָ יֵצֵא עֵתְךָ מִפִּיכֶם, כִּי אֵל דַּעוֹת ה' וְלוֹ נִתְּכֵנוּ עֲלִלוֹת. קֶשֶׁת גְּבוּרִים חֲתִים, וְנִכְשָׁלִים אֶזְרוּ חֵיל. שְׁבָעִים בִּלְחָם נִשְׁכְּרוּ וְרַעֲבִים חָדְלוּ, עַד עָקְרָה יִלְדָּה שְׁבָעָה וְרַבַּת בָּנִים אֶמְלֹלָה. ה' מִמִּית וּמַחְיָה מוֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל. ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר מַשְׁפִּיל אֶף מְרוֹמִם. מִקִּים מַעֲפָר דָּל מַאֲשֵׁפֶת יָרִים אֶבְיוֹן, לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים וְכֹסֵא כְבוֹד יִנְחֹלֶם, כִּי לֵה' מִצְקֵי אֶרֶץ וְנִשְׁתַּעֲלִיחֶם תִּבְל. רִגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר, וְרַשְׁעִים בַּחֲשֶׁךְ יִדְמֹו, כִּי לֹא בִכְחַ יִגְבֹּר אִישׁ. ה' – יַחֲתֹו מְרִיבָיו עֲלֵיו בְּשָׁמַיִם יִרְעֶם, ה' יִדִּין אֶפְסֵי אֶרֶץ, וַיִּתֵּן עֹז לְמִלְכּוֹ וַיָּרֶם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ.